

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej

Na Lata 2016 - 2018

Żagań 2016

Spis treści

Pieczą zastępczą na terenie Powiatu Żagańskiego

§ Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Żagańskiego w latach 2013 – 2015

§ Formy wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

§ Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Żagańskiego w latach 2013 – 2015

§ Formy wsparcia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Prognoza 3-letnich działań w zakresie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Żagańskim

§ Cel główny programu

§ Rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem zawodowych i rodzinnych domów dziecka

§ Warunki niezbędne do przekwalifikowania na rodzinę zastępczą zawodową i prowadzenia rodzinnego domu dziecka

§ Limit rodzinnych form pieczy zastępczej

§ Zapewnienie kompleksowego wsparcia w funkcjonowaniu istniejących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

§ Wspieranie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

§ Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zakładane rezultaty realizacji programu

Adresaci programu

Partnerzy

Źródła finansowania

Monitoring programu

Wnioski

Pieczą zastępczą w Powiecie Żagańskim

W przypadku niemożności zapewnienia dzieciom opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, organizowana jest pieczę zastępcza. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzicom ograniczono władzę rodzicielską lub pozbawiono ich tej władzy, na mocy postanowienia sądu.

Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów

z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym

uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej, w większości przypadków w rodzinach biologicznych doznawały wszelkiego rodzaju zaniedbań, przemocy oraz były świadkami nadużywania alkoholu przez rodziców. Konieczne zatem jest udzielanie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do wychodzenia z kryzysu w jakim znalazło się dziecko, przy jednoczesnej wzmożonej pracy z rodziną biologiczną w celu umożliwienia dzieciom powrotu do środowisk rodzinnych po zażegnaniu kryzysu.

Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Żagańskiego w latach 2013-2015

Najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej jest forma rodzinna z uwagi na możliwość stworzenia warunków opieki i wychowania najbardziej zbliżonych do rodziny naturalnej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do pełnoletności (w przypadku podjęcia dalszego kształcenia - dłużej), ale również w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców), może ustać potrzeba sprawowania dalszej opieki zastępczej. Nadrzędnym celem osób sprawujących pieczę zastępczą powinno być kierowanie się dobrem przyjmowanego dziecka i poszanowaniem jego praw.

Rodzinna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

§ rodziny zastępczej (spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej, w tym specjalistycznej i pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego),

§ rodzinnego domu dziecka.

Tabela nr 1

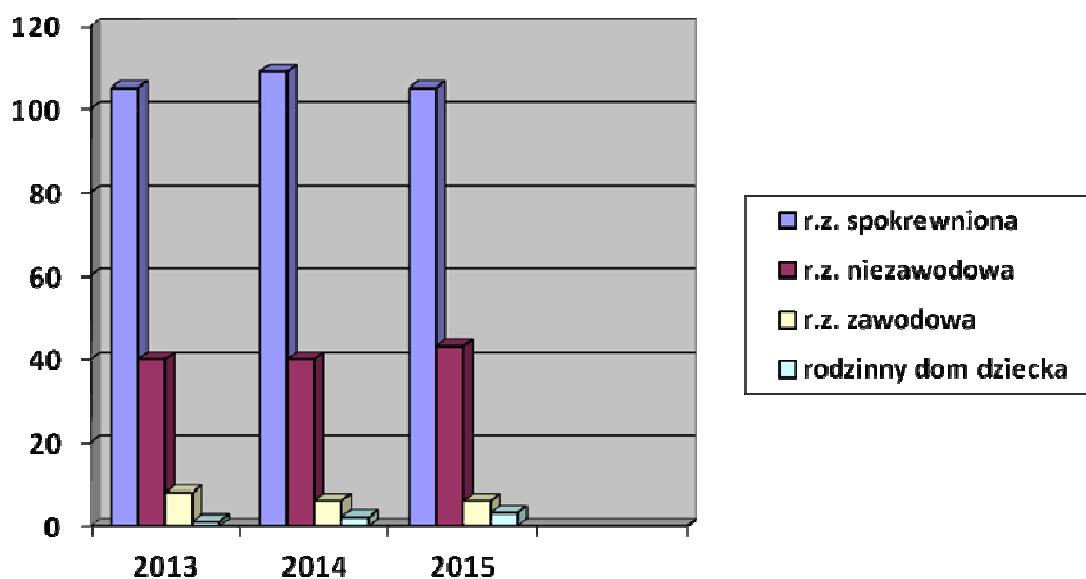
Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka w Powiecie Żagańskim w latach 2013- 2015

Forma rodzinnej pieczy zastępczej		Liczba rodzin/rodzinnych domów dziecka			Liczba dzieci w rodzinach/rodzinnych domach dziecka		
		2013	2014	2015	2013	2014	2015
r.z. spokrewniona		105	109	105	139	145	137
r.z. niezawodowa		40	40	43	56	54	62
r.z. zawodowe	w tym:	8	6	6	35	24	24
	zawodowe	2	1	2	7	4	10
	pogotowia rodzinne	3	3	3	14	14	11
	specjalistyczne	1	1	1	3	3	3
	wielodzietne	2	1	0	11	3	0
rodzinny dom dziecka		1	2	3	7	15	23
RAZEM		154	157	157	237	238	246

źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żaganiu

Wykres nr 1

Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w Powiecie Żagańskim w latach 2013-2015

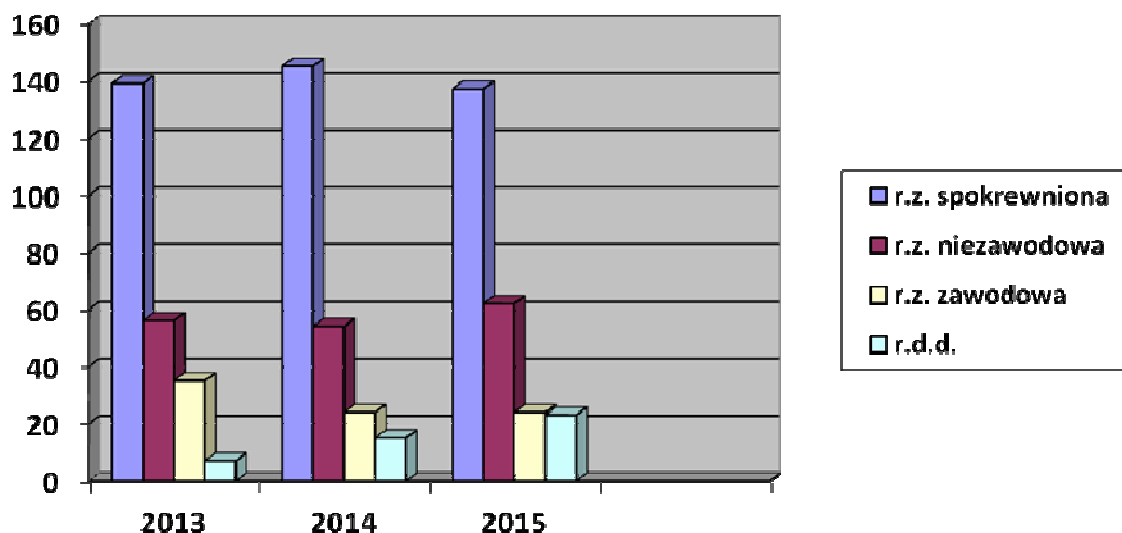
źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żaganiu

Zdecydowaną większość rodzin w Powiecie Żagańskim stanowią rodziny spokrewnione (około 67% wszystkich rodzin zastępczych). Drugą najliczniejszą kategorią są rodziny niezawodowe (około 28%). Tylko około 4% ogółu rodzin tworzą rodziny zawodowe, a około 2 % tworzą rodzinne domy dziecka.

Najbardziej pożądaną formą rodzinnej pieczy zastępczej, gdzie umieszcza się dzieci niespokrewnione z rodzicami zastępczymi jest rodzinny dom dziecka.

Wykres nr 2

Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka w Powiecie Żagańskim w latach 2013-2015

źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żaganiu

Najliczniejsza grupa dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Żagańskiego przebywa w rodzinach zastępczych spokrewnionych (około 56% wszystkich dzieci).

Tabela nr 2

Wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Żagańskiego w latach 2013 – 2015

ROK 2013					
L.p.	Wiek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej:	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych	Liczba dzieci w rodzinach zawodowych	Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka
1.	poniżej 1 roku	0	0	4	0
2.	od 1 roku - 3 lat	8	2	14	1
3.	4 - 6 lat	14	6	6	1
4.	7 - 13 lat	52	23	7	2
5.	14 - 17 lat	50	15	3	2
6.	18 - 24 lat	15	10	1	1
ROK 2014					
L.p.	Wiek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej:	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych	Liczba dzieci w rodzinach zawodowych	Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka
1.	poniżej 1 roku	0	0	0	3
2.	od 1 roku - 3 lat	2	2	2	6
3.	4 - 6 lat	4	5	6	4
4.	7 - 13 lat	58	35	17	5
5.	14 - 17 lat	35	23	2	0
6.	18 - 24 lat	11	9	0	0
ROK 2015					
L.p.	Wiek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej:	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych	Liczba dzieci w rodzinach zawodowych	Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka
1.	poniżej 1 roku	1	0	4	0
2.	od 1 roku - 3 lat	5	1	7	4
3.	4 - 6 lat	14	3	5	4
4.	7 - 13 lat	44	31	5	8
5.	14 - 17 lat	44	17	3	7
6.	18 - 24 lat	29	10	0	0

źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żaganiu

Z powyższego zestawienia wynika, że wśród dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej przeważają małoletni w przedziale wiekowym 7 – 13 lat (między 35 a 48%) oraz 14 – 17 lat (między 25 a 29%). Jest to tendencja dotycząca przede wszystkim spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych. W

zawodowych rodzinach zastępczych najwięcej jest dzieci w przedziale wieku 1-3 lata, natomiast rodzinnych domach dziecka w przedziale wieku 7-13 lat.

Formy wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

§ świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka

§ świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki

§ dofinansowanie do wypoczynku letniego

§ możliwość zatrudnienia rodziny pomocowej do opieki nad dziećmi w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka

§ możliwość zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

§ dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka

§ dofinansowanie do utrzymania lokalu dla rodziny zastępczej i rodzinnych domów dziecka

§ możliwość przeprowadzenia niezbędnego remontu raz do roku

§ pomoc wolontariuszy

§ wypłata wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych oraz waloryzacja wynagrodzeń i świadczeń

§ okres świadczenia usługi w pieczy wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej wynosi:

- a) **660,00 zł miesięcznie** – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej
- b) **1.000,00 zł miesięcznie** – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka

Charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Żagańskiego w latach 2013-2015

Instytucjonalną pieczę zastępczą, zgodnie z art. 93 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tworzą: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – wychowawcze, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Do zadań własnych powiatu należy prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych o charakterze rodzinnym, socjalizacyjnym, interwencyjnym lub specjalistycznym – terapeutycznym, które zgodnie z w/w ustawą zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom powyżej 10 roku życia.

W strukturze jednostek organizacyjnych Powiatu Żagańskiego od 2005 r. znajduje się jedna placówka opiekuńczo – wychowawcza: Powiatowy Dom Dziecka w Szprotawie, który zgodnie ze statutem przeznaczony jest dla 30 dzieci. Zgodnie z decyzją z dnia 18.11.2010 r. Wojewoda Lubuski wydał Powiatowi Żagańskiemu zezwolenie na prowadzenie publicznej placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, na czas nieokreślony. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu realizuje postanowienia Sądu o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Po zasięgnięciu opinii dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej, zostaje wydane skierowanie dla dziecka oraz kompletuje się jego dokumentację, wynikającą z rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie poszukuje miejsca na terenie innych powiatów.

Tabela 3

Liczba dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie Powiatu Żagańskiego w latach 2013 – 2015

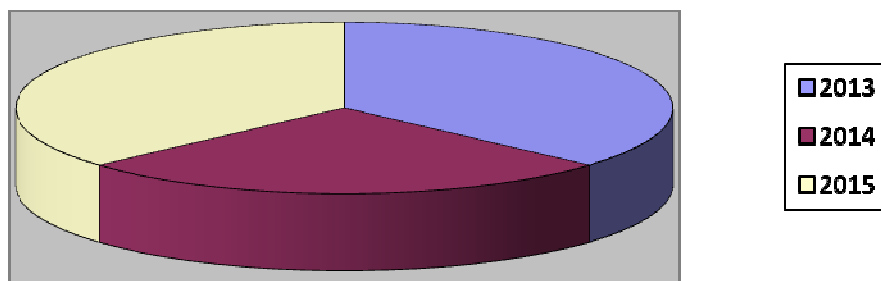
Ilość dzieci w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie		
2013	2014	2015
31	30	30

źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żaganiu

Z powodu braku miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie naszego powiatu konieczne było umieszczanie dzieci w placówkach w innych powiatach. W 2013 roku skierowano do placówki poza powiatem 11 dzieci, w 2014 roku – 8 dzieci, natomiast w 2015 roku – 11 dzieci.

Wykres 3

Liczba dzieci z Powiatu Żagańskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem w latach 2013-2015

źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żagań

Tabela nr 4

Wiek dzieci przebywających w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie w latach 2013 - 2015

L.p.	Wiek dzieci w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie	Liczba dzieci		
		2013	2014	2015
1.	poniżej 1 roku	0	0	0
2.	od 1 roku - 3 lat	0	0	0
3.	4 - 6 lat	1	0	0
4.	7 - 13 lat	12	11	8
5.	14 - 17 lat	13	15	17
6.	18 - 24 lat	5	4	5

źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Żaganiu

Największą grupę wychowanków Powiatowego Domu Dziecka w Szprotawie stanowią dzieci w wieku 14 – 17 lat (od 42 do 56 %). W 2013 r. placówce przebywało jedno dziecko poniżej 10 roku życia.

Formy wsparcia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Osoba pełnoletnia opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Usamodzielnianym wychowankom udziela się pomocy:

- pieniężnej na kontynuowanie nauki,
- pieniężnej na usamodzielnienie,

- na zagospodarowanie,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- prawnej i psychologicznej.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie przysługuje osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 3 lat - w przypadku osób opuszczających rodzinę zastępczą spokrewnioną
- 1 roku – w przypadku osób opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Do okresów pobytu w pieczy zastępczej wlicza się również:

- 1) okresy pobytu w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz w schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii, zapewniającym całodobową opiekę, i młodzieżowym ośrodku wychowawczym, jeżeli orzeczenie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej nie zostało uchylone,
- 2) okres pobytu osoby pełnoletniej w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- 1) zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia,
- 2) sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobom usamodzielnianym w wysokości nie mniej niż 500,00 zł miesięcznie, jeżeli kontynuują naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach (jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia) lub u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Pomoc jest przyznawana na czas trwania nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy.

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie jest przyznawana na zaspokojenie ważnej potrzeby życiowej osoby usamodzielnianej, której dochód nie przekracza 1.200,00 zł. Wysokość jednorazowego świadczenia z tytułu usamodzielnienia uzależniona jest od formy opieki zastępczej, z której wychowanek korzystał oraz od długości okresu przebywania dziecka poza rodziną w danej formie opieki zastępczej.

Wysokość pomocy na usamodzielnienie:

- w przypadku, gdy osoba usamodzielniana opuszcza rodzinę zastępczą spokrewnioną – kwota nie mniej niż 3.300,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,

- w przypadku osób opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę-terapeutyczną - nie mniej niż 6.600,00 zł – dla osób przebywających w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat, nie mniej niż 3.300,00 zł – dla osób przebywających w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat, nie mniej niż 1.650,00 zł – dla osób przebywających w pieczy zastępczej przez okres od 1 roku do 2 lat.

Pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielnienia, jednorazowo lub w ratach, nie później jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

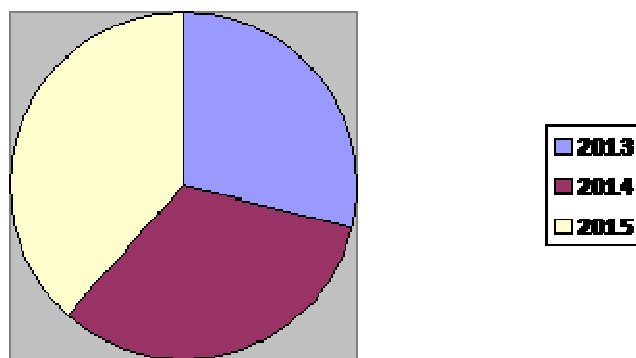
Wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na usamodzielnienie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, w szczególności na materiały potrzebne do przeprowadzenia remontu, wyposażenia mieszkania, pomoce naukowe, sprzęt rehabilitacyjny lub mogący służyć do podjęcia zatrudnienia. Osoba usamodzielniana, której dochód nie przekracza 1.200,00 zł, może ubiegać się o pomoc na zagospodarowanie nie później niż do ukończenia 26 roku życia. Pomoc na zagospodarowanie wypłacana jest w wysokości nie niższej niż 1.500,00 zł (3.000,00 zł – w przypadku pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności).

Wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie oraz o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych lub w uzyskaniu zatrudnienia składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

Wykres 4

Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013-2015

źródło: dane PCPR w Żaganiu

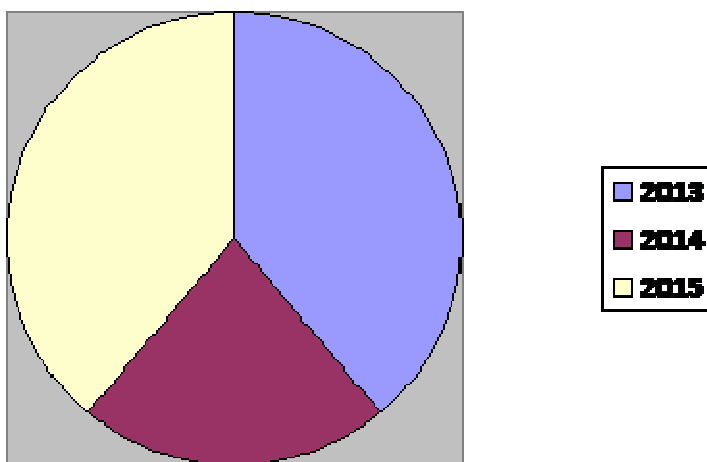
W 2013 roku na terenie Powiatu Żagańskiego liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej wynosiła 91. W 2014 roku liczba tych wychowanków zwiększyła się do 103. Natomiast w 2015 roku na terenie naszego powiatu w okresie usamodzielnienia znajdowało się 120 wychowanków.

W latach 2013-2015 w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu żagańskiego usamodzielniono łącznie 19 wychowanków

Wykres 5

Liczba usamodzielnionych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013-2015

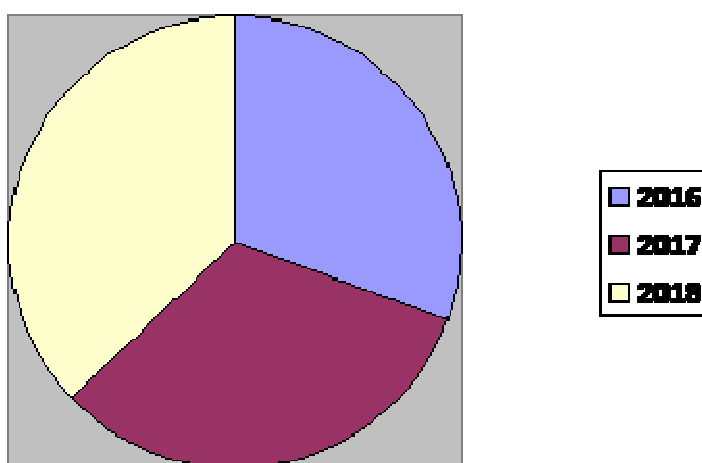

źródło: dane PCPR w Żaganiu

Usamodzielniani wychowankowie wraz z opiekunami tworzyli Indywidualne programy usamodzielnienia, określając w nich plany edukacyjne, zawodowe i mieszkaniowe. Wychowankowie brali udział w szkoleniach podnoszących ich kompetencje z zakresu przysługujących im świadczeń i form wsparcia. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej występował do Urzędów Gmin i Miast z wnioskami o przydział mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków.

Wykres 6

Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2018 – prognoza.

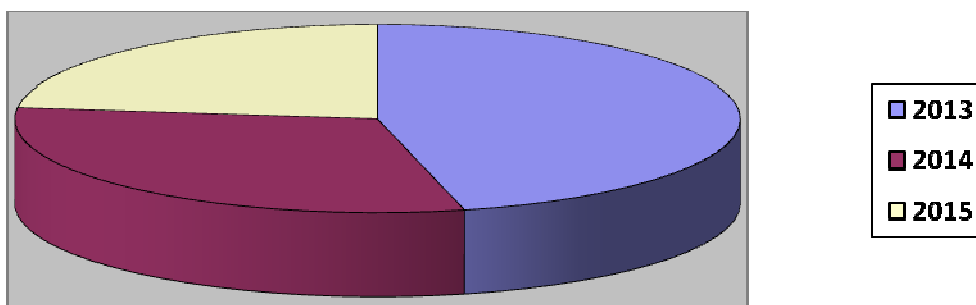
źródło: dane PCPR w Żaganiu

Biorąc pod uwagę wiek wychowanków przebywających w pieczy zastępczej według stanu na dzień 31.12.2015 r. zakłada się, że w 2016 roku liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy

zastępczej będzie wynosiła 102 osoby, w 2017 roku – 108 osób, natomiast w 2018 roku liczba zwiększy się do 124 osób

Wykres 7

Liczba usamodzielnianych wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu żagańskiego w latach 2013-2015

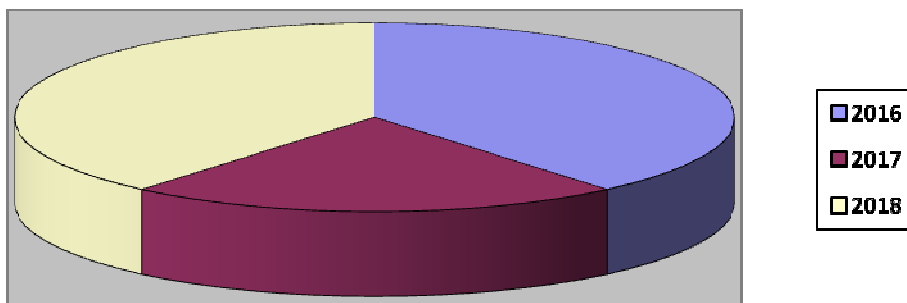

źródło: dane PDD w Szprotawie

W 2013 roku w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie usamodzielnianych było 6 wychowanków, w 2014 roku – 4, natomiast w 2015 roku było ich 3.

Wykres 8

Liczba usamodzielnianych wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu żagańskiego w latach 2016-2018 – prognoza

źródło: dane PDD w Szprotawie

Planuje się, że w latach 2016 -2018 liczba usamodzielnianych wychowanków nieznacznie zwiększy się. W 2016 roku w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie usamodzielnianych będzie 7 wychowanków, w 2017 roku – 4, natomiast w 2018 roku będzie ich również 7.

Prognoza

3 – Letnich Działań w Zakresie Rozwoju Pieczy Zastępczej w PowiEcie Żagańskim

Na podstawie art. 180 pkt 1 ww. ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, wyznaczone na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Powiatu Żagańskiego, opracowało program rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Żagańskiego na lata 2016-2018.

Cel ogólny programu

Nadrzędnym dążeniem systemu pieczy zastępczej jest doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem umieszczonym poza rodziną naturalną, który najlepiej przyczyni się do zminimalizowania szkód związanych z sytuacją, w jakiej się znalazły.

Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Żagańskim na lata 2016-2018 opierać się będzie na realizacji następujących celów:

1. Rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.

2. Zapewnienie kompleksowego wsparcia w funkcjonowaniu istniejących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

3. Wspieranie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej -realizacja Programu dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej powiatu żagańskiego i utworzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków.

4. Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej (deinstytucjonalizacja).

Rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem zawodowych i rodzinnych domów dziecka

Dziecku, któremu rodzina naturalna nie może zapewnić bezpośredniej opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Szansą wzrastania dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych są rodziny zastępcze. Obecne rozwiązania ustawowe kładą nacisk na rozwijanie rodzinnych zastępczych form opieki oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki w Powiecie Żagańskim. Rozwój rodzin zastępczych zawodowych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka o wysokim poziomie kwalifikacji jest czynnikiem niezbędnym w celu umożliwienia dziecku jak najszybszego powrotu do rodziny naturalnej.

L.p.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej	2016 - 2018	PCPR
2.	Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej	2016 - 2018	PCPR
3.	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej	2016 - 2018	PCPR
4.	Kwalifikowanie rodzin zastępczych niezawodowych na rodziny zastępcze zawodowe lub do prowadzenia rodzinnych domów dziecka	2016 - 2018	PCPR
5.	Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka do 6	2016-2018	PCPR

Warunki niezbędne do przekwalifikowania na rodzinę zastępczą zawodową i prowadzenia rodzinnego domu dziecka

1. Złożenie do PCPR wniosku o przekwalifikowanie,
2. Posiadanie co najmniej 3-letniego doświadczenia jako rodzina zastępcza niezawodowa,
3. Pozytywna opinia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej/organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
4. Dobra i stabilna sytuacja ekonomiczna rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka, w tym: źródła dochodów, wysokość dochodów, warunki bytowe, standard życia,
5. Dobra sytuacja mieszkaniowa rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka, w tym: tytuł prawny do lokalu mieszkalnego, typ lokalu, powierzchnia użytkowa, liczba pomieszczeń, wyposażenie lokalu mieszkalnego wyposażenie pomieszczeń dla dzieci,
6. Dobra sytuacja zdrowotna rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka,

7. Wysoki poziom przygotowania metodycznego do sprawowania funkcji rodziny zastępczej, w tym: okres pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zakres ukończonych szkoleń.

Limit rodzinnych form pieczy zastępczej

Obecnie Powiat Żagański dysponuje 2 rodzinami zawodowymi, 2 rodzinami zawodowymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodziną zawodową specjalistyczną oraz 3 rodzinnymi domami dziecka (z czego jeden jest prowadzony na terenie Powiatu Głogowskiego).

Doświadczenie ostatnich kilku lat pokazuje, że coraz częściej zdarzają się sytuacje, w których małoletni nie tylko nie mają możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej, ale nie znajdują się w ich najbliższym otoczeniu osoby chętne do sprawowania funkcji rodziny zastępczej. W związku z tym konieczne jest funkcjonowanie na terenie powiatu już istniejących, a także utworzenie nowych rodzin zawodowych, które mogłyby otoczyć opieką pozbawione tego dzieci. Najbardziej pożądaną formą rodzinnej pieczy zastępczej, gdzie umieszcza się dzieci niespokrewnione z rodzicami zastępczymi, jest rodzinny dom dziecka.

Niezwykle istotny jest skoordynowany i systematyczny rozwój pieczy zastępczej. W związku z tym konieczne jest określenie limitów nowopowstających rodzinnych form pieczy zastępczej na lata 2016 – 2018.

Limity na lata 2016- 2018 zawierają poniższe tabele.

Tabela 5

Roczne limity rodzin zastępczych zawodowych /rodzinnych domów dziecka w Powiecie Żagańskim

Proponowana liczba utworzenia rodzin zastępczych zawodowych/ rodzinnych domów dziecka	ROK KALENDARZOWY		
	2016	2017	2018
	2	2	2

Istotne jest jednak, że powyższe założenie będzie możliwe do zrealizowania, jeśli znajdą się kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, którzy w opinii zespołu kwalifikującego dadzą rękojmię należytego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i spełnia wszystkie kryteria wynikające z ustawy.

Procedurę kwalifikacyjną dla kandydatów określa załącznik Nr 1 do niniejszego Programu.

Zapewnienie kompleksowego wsparcia w funkcjonowaniu istniejących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

Rodzina zastępcza z jednej strony otrzymuje pomoc finansową państwa, z drugiej jest zobowiązana do współpracy z instytucjami, które powierzyły jej dziecko. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka są w swych funkcjach opiekuńczo - wychowawczych obciążone mocniej, niż naturalne rodziny. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej często przejawiają zachowania problemowe i wymagają większej uwagi a nawet pomocy specjalistycznej rozwikłaniu ich problemów. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma za zadanie wspierać wszystkich członków rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

L.p.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wyplacanie świadczeń pieniężnych	2016 - 2018	PCPR
2.	Wyplacanie wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka	2016 - 2018	PCPR
3.	Objęcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	2016 - 2018	PCPR
4.	Wspieranie osób prowadzących rodziną pieczę zastępczą w celu podnoszenia kwalifikacji i poprawienia jakości opieki nad dziećmi oraz	2016 - 2018	PCPR

	przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu poprzez: grupy wsparcia, poradnictwo i wsparcie indywidualne, wspieranie psychologiczne organizowanie terapii dla rodzin zastępczych, praca psychologa w środowisku z rodzinami zastępczymi w zakresie pomocy w rozwiązywaniu ich problemów życiowych, w tym opiekuńczo wychowawczych, diagnoza sytuacji rodzinnej, pomoc w wychodzeniu z istniejących dysfunkcji (sytuacje kryzysowe, niewydolność wychowawcza, uzależnienia, przemoc, molestowanie seksualne), wsparcie nastawione jest na poprawę stosunków między rodzicami a dziećmi, wzmocnienie więzi rodzinnych, poprawa komunikacji w rodzinie, umożliwienie korzystania poradni specjalistycznych		
5.	Szkolenia dostosowane do oczekiwań rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka	2016 - 2018	PCPR
6.	Organizowanie współpracy rodzin pomocowych (w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka)	2016 - 2018	PCPR
7.	Wspieranie dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz biologicznych dzieci opiekunów zastępczych poprzez specjalistyczne poradnictwo i terapię	2016-2018	PCPR
8.	Organizowanie dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka pomocy wolontariuszy	2016-2018	PCPR
9.	Zatrudnienie osób do pomocy przy opiece nad dziećmi oraz przy pracach gospodarczych	2016-2018	PCPR
10.	Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pomocy dziecku i rodzinie w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej	2016-2018	PCPR
11.	Organizowanie spotkań szkoleniowych i doradczych dla instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny	2016-2018	PCPR

Wspieranie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

W zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną uwzględnić działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej i rodziny zastępczej. W czasie pobytu w pieczy zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do wejścia w dorosłe życie i samodzielnego funkcjonowania. Przygotowanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia powinno w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu.

L.p.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy
------	-----------	-------------------	--------------

1.	Realizowanie Programu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej powiatu żagańskiego	2016 - 2018	PCPR, PDD
2.	Wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych	2016 - 2018	PCPR
3.	Utworzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej	2016 - 2018	PCPR
4.	Pomoc osobom usamodzielnianym w uzyskaniu lokalu mieszkalnego z zasobów gminy	2016 - 2018	PCPR
5.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych	2016 - 2018	PCPR
6.	Organizowanie wsparcia szkoleniowego ukierunkowanego na podnoszenie kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową osób usamodzielnianych	2016 - 2018	PCPR
7.	Wsparcie specjalistyczne osób usamodzielnianych - konsultacje psychologiczne, konsultacje prawne	2016 - 2018	PCPR

Zakres wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej określa załącznik Nr 2 do niniejszego Programu.

Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej

W myśl ustawy w okresie 9 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, liczba dzieci umieszczonych w placówce nie może być wyższa niż 30. Po upływie tego okresu w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego można umieścić w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci. Z uwagi na konieczność dochodzenia do standardów zakłada się utworzenie 2 placówek opiekuńczo – wychowawczych, ze statutową liczbą miejsc do 14. W okresie 4 lat od daty wejścia w życie ustawy tj. od dnia 1 stycznia 2012 r., mogą być umieszczane dzieci powyżej 7. roku życia. Przebywać w placówce będą mogły w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. Po upływie okresu, o którym wyżej mowa będą mogły przebywać jedynie dzieci powyżej 10. roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, w szczególności gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub umieszczenie dotyczyć będzie rodzeństwa. Biorąc pod uwagę powyższe zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, w celu zapewnienia opieki i wychowania młodszym dzieciom, których nie będzie można skierować do placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Zakładane rezultaty realizacji programu

1. Udoskonalanie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Poprzez działania systemowe, w tym system szkoleń, wsparcia i poradnictwa wsparcie otrzymają dzieci oraz młodzież umieszczona w pieczy zastępczej oraz ich rodzice zastępczy.

2. Powiększenie liczby wyszkolonych rodziców zastępczych. Zwiększenie alternatywy dla sądu, który będzie mógł kierować dzieci do rodzin zastępczych zamiast do placówki opiekuńczo-wychowawczej.

3. Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych.

4. Szkolenie i wspieranie rodzin zastępczych pozwoli na profesjonalne przygotowanie się do pełnienia funkcji rodzica zastępczego, pozwoli na zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnej do radzenia sobie z problemami opieki zastępczej. Rozwiązywanie problemów w czasie grup wsparcia doprowadzi do zwiększenia kompetencji wychowawczych, zwiększenia umiejętności radzenia sobie z problemami na bazie konkretnych doświadczeń innych rodzin.

5. Zwiększenie dostępności informacji na temat rodzicielskiej pieczy zastępczej i promocja rodzinnej pieczy zastępczej.

6. Zwiększenie możliwości korzystania ze specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.

7. Zwiększenie jakości świadczonych usług przez PCPR i inne instytucje.

8. Zwiększenie liczby zatrudnionych koordynatorów celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie Powiatu Żagańskiego.

9. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe oraz utworzenie mieszkań chronionych.

10. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.

11. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

Adresaci programu

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

§ dzieci przebywających w pieczy zastępczej,

§ rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,

§ rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,

§ usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz opiekunów usamodzielnienia,

§ kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej

§ kadry placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Partnerzy

Brak odpowiedniego wsparcia instytucjonalnego, rozproszenie podmiotów realizujących pomoc dziecku i rodzinie, brak jasnych mechanizmów współpracy na poziomie gminnym i powiatowym, ze służbami sądowymi, instytucjami opiekuńczymi, stanowi poważne zagrożenie dla procesu odbudowy rodzin naturalnych. Zwiększenie efektywności podejmowanych działań jest możliwe tylko w przypadku kompleksowego spojrzenia na problemy rodziny i podjęcia systemowych rozwiązań, dzięki którym rodzina uzyska potrzebną pomoc. Istotnym elementem programu jest zwiększenie świadomości i zaangażowania instytucji z Powiatu Żagańskiego, które mogą aktywnie wesprzeć rodziny zastępcze w wypełnianiu ich funkcji. Dlatego też w ramach podejmowanych działań, konieczna wydaje się współpraca z podmiotami, mającymi wpływ na reintegrację rodziny, w tym z:

- ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu żagańskiego,
- Sądem Rejonowym w Żaganiu, Wydział III Rodzinny i Nieletnich,
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych Sądu Rejonowego w Żaganiu,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Żaganiu,
- Ośrodkiem Adopcyjnym w Żarach i Ośrodkiem Adopcyjnym w Zielonej Górze,

- placówkami oświatowymi,
- Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Zielonej Górze,
- Młodzieżowym Centrum Kariery w Żaganiu,
- Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi w Żaganiu i Szprotawie,
- placówkami służby zdrowia,
- organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żagańskim na lata 2016-2018 będą środki finansowe pochodzące z:

1. Budżetu Powiatu Żagańskiego,
2. Samorządów gminnych,
3. Samorządów powiatowych,
4. Pozyskane ze środków zewnętrznych z innych źródeł.

Monitoring Programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu. Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żagańskim na lata 2016–2018 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Wnioski

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w rodzinie naturalnej lub stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju i wychowania. Podejmowane działania pozwolą jak najdłużej funkcjonować dziecku w środowisku rodzinnym. Będzie to możliwe dzięki specjalistycznemu poradnictwu i rozwojowi sieci placówek wsparcia dziennego oraz wsparciu finansowemu pozwalającemu na wyjście z sytuacji kryzysowej. Dzieci, które zostały pozbawione właściwej opieki i wychowania w rodzinie biologicznej, zostaną przyjęte do rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Należy dążyć do skracania okresów pobytu dzieci w zastępczej formie opieki na rzecz powrotu do rodzin biologicznych. W tym celu niezbędny jest rozwinięty system wsparcia środowiskowego wraz z pomocą terapeutyczną, materialną i socjalną przeznaczoną dla rodzin dysfunkcyjnych, z wczesną interwencją zespołów składających się z profesjonalistów (pracownik socjalny, terapeuta, psycholog, pedagog szkolny, kurator zawodowy, policjant, lekarz).

Celem prawidłowej realizacji wymienionych celów należy stworzyć sprawnie funkcjonujący system współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc rodzinie i dziecku na terenie Powiatu Żagańskiego. Koordynatorem tego działania od 2012 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które realizuje cele zawarte w niniejszym Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej. Założenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, które nie zostaną zrealizowane w latach 2016 – 2018 będą uwzględnione w kolejnym programie.

Opracowanie : kadra PCPR w Żaganiu

Załącznik Nr 1 do

Powiatowego Programu

Rozwoju Pieczy Zastępczej

na lata 2016 -2018

**Procedura Kwalifikacyjna
kandydatów do Pełnienia Rodzinnych Form Pieczy zastępczej
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu**

Procedurę związaną z kwalifikacją osób zgłaszających gotowość do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu realizuje w oparciu o obowiązujące przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.)

L.p.	Działania	Termin	Pracownik odpowiedzialny za czynności
Etap wstępny:			
1.	Rozmowa informacyjna		Kierownik działu rodzinnej pieczy zastępczej
2.	Złożenie wniosku wraz z kompletem dokumentów według podanego wykazu (wykaz dokumentów w załączeniu procedury)	Wszczęcie procedury	-
Etap diagnostyczny:			
3.	Analiza dokumentacji pod względem formalnym	nie dłużej niż do 7 dni od wpływu wniosku z kompletem dokumentów	Kierownik działu rodzinnej pieczy zastępczej
4.	Wizyta w miejscu zamieszkania kandydata – rozpoznanie warunków mieszkaniowych, poznanie pozostałych członków rodziny	nie dłużej niż do 1 m-ca od wpływu wniosku z dokumentacją	Kierownik działu rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog, pracownik socjalny
5.	Spotkanie z całą najbliższą rodziną kandydata	nie dłużej niż do 14 dni od wizyty w miejscu zamieszkania kandydata	Psycholog
6.	Badania psychologiczne – analiza dokumentów, testy, omówienie wyników z kandydatem	nie dłużej niż do 2 m-cy od wizyty w miejscu zamieszkania kandydata	Psycholog
7.	Przeprowadzenie wywiadów środowiskowych opartych na opiniach wszystkich środowisk mogących mieć wiedzę na temat kandydatów: miejsce pracy kandydata, miejsce zamieszkania kandydata, rodzina generacyjna, placówki do których uczęszczają dzieci biologiczne kandydatów, organizacje, do których należą kandydaci	nie dłużej niż do 1 m-ca od przeprowadzenia badań psychologicznych	Kierownik działu rodzinnej pieczy zastępczej
8.	Wstępna ocena kandydatów, uzasadniająca skierowanie na szkolenie - posiedzenie zespołu w celu: oceny warunków formalnych (mieszkaniowych, prawnych, zdrowotnych, materialnych, finansowych), motywacji kandydatów, oceny zebranego materiału diagnostycznego	nie dłużej niż do 1 m-ca od przeprowadzenia wywiadów środowiskowych	Członkowie zespołu kwalifikacyjnego
Etap szkoleniowy:			
9.	Szkolenie dla kandydatów zgodnie z programem zatwierdzonym przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	do 3,5 m-ca – 52 godziny dydaktyczne tj. 13 spotkań co tydzień po 4 godziny	Trenerzy programu szkoleniowego,

		dydaktyczne. Po zebraniu się grupy (min. 8 osób, max. 14 osób)	zaproszeni specjaliści
10.	Wydanie świadectwa ukończenia szkolenia	nie dłużej niż do 14 dni od ukończenia szkolenia	Dyrektor, trenerzy programu szkoleniowego
Etap kwalifikacyjny:			
11.	Posiedzenie zespołu – analiza wyników procesu diagnostycznego, ocena udziału w szkoleniu i w praktykach, kwalifikacja kandydatów	nie dłużej niż do 30 dni od ukończenia szkolenia	Członkowie zespołu kwalifikacyjnego
12.	Wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego	nie dłużej niż do 30 dni od posiedzenia zespołu	Dyrektor

**Wykaz Dokumentów
kandydatów do Pełnienia Rodzinnych Form Pieczy zastępczej
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu**

1. Wniosek w sprawie kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
2. Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej stwierdzające, że kandydat może sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem
3. Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza psychiatrę stwierdzające brak przeciwwskazań medycznych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
4. Zaświadczenia o wysokości dochodów lub inne dokumenty o dochodach
5. Oświadczenie o stanie majątkowym
6. Oświadczenie o tym, że kandydat nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest mu ograniczona ani zawieszona
7. Oświadczenie o obowiązku alimentacyjnym
8. Oświadczenie o tym, że kandydat nie jest ograniczony w zdolności do czynności prawnych
9. Zapytanie o karalność z Krajowego Rejestru Karnego
10. Poświadczenie stałego miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
11. Aktualny odpis zupełny aktu małżeństwa
12. Kandydaci pozostający w kolejnym związku małżeńskim lub osoby samotne zgłaszające gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, które pozostawały wcześniej w związku małżeńskim, w przypadku kiedy małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód lub unieważnione, przedkładają do wglądu odpis wyroku rozwodowego bądź unieważniającego małżeństwo
13. Życiorys kandydata

Załącznik Nr 2 do
Powiatowego Programu
Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2016 -2018

**Program
Usamodzielnienia wychowanków
Pieczy Zastępczej
Powiatu Żagańskiego
Żagań 2016**

Powiedz mi, a Zapomnę, Pokaż, a Zapamiętam, Pozwól wziąć udział, a Zrozumiem

Wstęp

Usamodzielnienie – to długotrwały proces wychowawczy, wymagający odpowiedniego przygotowania wychowanka oraz rodziny zastępczej, w której wychowuje się usamodzielniany- najczęściej pełniący funkcję opiekuna usamodzielnienia, przy wsparciu instytucji pomocowych, mający na celu przygotowanie osoby usamodzielnianej do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia.

Proces usamodzielniania powinien zacząć się już w chwili, gdy wychowanek trafia do zastępczej formy opieki, jednakże zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, art.140 -153 (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 332 ze zm.) rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem przez wychowanka pełnoletności, poprzez wskazanie kandydata na opiekuna tego procesu, a czynności formalne związane z procesem usamodzielniania kończą się na miesiąc przed pełnoletnością, kiedy sporządzony zostaje dokument zwany Indywidualnym Programem Usamodzielnienia (IPU). Dotychczasowe doświadczenia pozwalają stwierdzić, że młodzież opuszczająca pieczę zastępczą, nie jest przygotowana na samodzielne kierowanie swoim życiem, często nie posiada kompetencji pozwalających im na sprawne funkcjonowanie w życiu społecznym. Posiadają niski poziom wiedzy w zakresie swoich praw i obowiązków, wykazują lęk przed instytucjami publicznymi bowiem nie posiadają wiedzy na temat ich uprawnień i działalności. Z trudem poruszają się po rynku mieszkaniowym, zawodowym, edukacyjnym.

Oprócz niedostatków społecznych, które nie zawsze są realnie ocenione, usamodzielniani wychowankowie często charakteryzują się brakiem wiary w swoje możliwości, odpowiedzialności za siebie i swoje życie oraz brakiem poczucia, że są kreatorami swojego dalszego losu. Zatem konieczne jest wzmocnienie systemu wspierania wychowanków w procesie usamodzielniania poprzez dokładne rozpoznanie całokształtu kapitału społecznego wychowanka, jego zasobów i ograniczeń kształtowanie tych sfer ich rozwoju. Proces ten jednak wymaga systematycznego i interdyscyplinarnego oddziaływania.

Pozyskane kompetencje społeczne, w które wyposażony jest wychowanek w procesie socjalizacji, powinny dawać podwaliny do samodzielnego funkcjonowania poza systemem pomocy społecznej lub przy jej niezbędnym, ale ograniczonym wsparciu. Dlatego też intensyfikacja oddziaływań w procesie usamodzielniania następować będzie na dwa lata przed uzyskaniem przez wychowanka pełnoletności i podjęciu przez niego decyzji o opuszczeniu pieczy zastępczej.

W procesie usamodzielniania oprócz samego wychowanka będą brać udział instytucje wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej we współpracy z lokalnymi instytucjami rynku pracy, zabezpieczenia socjalnego, instytucji publicznych.

Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie usamodzielniających się wychowanków znajdują odzwierciedlenie w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018” i stanowią jednolity system wsparcia do wykorzystania przez wszystkie placówki opiekuńczo – wychowawczych dla których organem prowadzącym jest powiat oraz placówek dotowanych przez Powiat oraz różnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

Usamodzielnienie wychowanka rodziny zastępczej to długotrwały proces, w oparciu o przygotowaną szeroką diagnozę zasobów społecznych wychowanka (tzw. Małe IPU) przy ścisłej, etapowej, interdyscyplinarnej i zadeklarowanej współpracy z pracownikami jednostek pomocy społecznej (w szczególności koordynatorem, pracownikiem socjalnym PCPR Żagań), jak również przy udziale pracowników jednostek edukacyjnych (wychowawca klasy, do której uczęszcza wychowanek, pedagog, psycholog szkolny) i pracowników służby sądowej (kurator, sędzia).

Cel programu

Przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia, poprzez wieloetapowe, interdyscyplinarne działania w oparciu o pogłębioną diagnozę społeczną, prowadzącą do zwiększenia ich kompetencji społecznych i umiejętności z nich korzystania prowadzących do kapitału społecznego usamodzielnianych.

Proces usamodzielnienia przed opuszczeniem pieczy zastępczej

Działania w zakresie usamodzielniania się wychowanków przed opuszczeniem przez nich pieczy zastępczej będą skoordynowane i dotyczą wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo –wychowawczych.

Beneficjenci programu

1. Wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy ukończyli 16 rok życia,
2. Opiekunowie usamodzielnienia.

Zadania przewidziane do realizacji

I. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu

1. Udzielanie świadczeń finansowych przewidzianych ustawą o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie,
2. Udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnieniu,
3. Koordynowanie interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego systemu wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków,
4. Organizacja szkoleń i warsztatów dla usamodzielnianych wychowanków:
  - Wychowankowie w wieku 16-17 lat
    - a. Warsztaty kształtujące wzrost rozwoju osobistego w zakresie:
      - § uzyskania spójnego obrazu samego siebie i świadomości swoich słabych oraz silnych stron,
      - § nastawienie na sukces,
      - § budowania bliskich relacji,
      - § znaczenia uczuć w życiu człowieka,
      - § tworzenia obrazu przyszłej rodziny,
      - § planowania rodziny,
      - § treningu umiejętności gospodarowanie i zarządzania budżetem domowym,
      - § stawiania celów,
      - § nauki podstawowych zasad dbania o estetykę i porządek.

Wychowankowie w wieku 17-18 lat

a. Warsztaty w zakresie:

§ aktywizacji zawodowej,

§ autoprezentacji,

§ profilaktyki uzależnień,

§ kontaktów z instytucjami użyteczności publicznej,

§ nauki wypełniania druków urzędowych,

§ warsztaty z udziałem instytucji użyteczności publicznej w tym Powiatowym Urzędem Pracy, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Urzędami Gmin, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Policją, organizacjami pozarządowymi

§ praw i obowiązków usamodzielnianych wychowanków,

§ budowania Indywidualnego Programu Usamodzielnienia.

b. Grupy wsparcia.

5. Wsparcie metodyczne dla opiekunów usamodzielnienia,

1) Szkolenia i warsztaty dla opiekunów usamodzielnienia w zakresie:

§ Praw i obowiązków opiekunów usamodzielnienia,

§ Praw i obowiązków usamodzielnianych wychowanków.

c. Budowanie indywidualnego programu usamodzielnienia.

d. Grupy samopomocowe.

6. Opracowanie poradnika dla osób usamodzielnianych.

7. Opracowanie informatora dla opiekunów usamodzielnienia.

8. Tworzenie systemu wsparcia socjalnego (tworzenie mieszkań chronionych lub treningowych).

9. Monitoring sytuacji usamodzielnianego wychowanka oraz monitorowanie sytuacji wychowanka po opuszczeniu pieczy zastępczej.

II. Placówka opiekuńczo –wychowawcza, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu

1. Prowadzenie zespołów ds. usamodzielniania,

2. Prowadzenie szkoleń i warsztatów dla usamodzielnianych wychowanków,

3. Współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami na rzecz usamodzielnianych wychowanków.

III. Opiekunowie usamodzielnienia

1. Opracowanie wspólnie z osobą usamodzielniającą się Indywidualnego programu usamodzielnienia,

2. Wsparcie wychowanka w realizacji Indywidualnego programu usamodzielnienia,

3. Nadzór nad realizacją postanowień planów usamodzielnienia,

4. Ocena Indywidualnego programu usamodzielnienia oraz jego modyfikowanie,

5. Współpraca z rodziną osoby usamodzielniającej się oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą i gminą.

IV. Wychowankowie w procesie usamodzielnienia

1. Wskazanie opiekuna usamodzielnienia i pisemnej zgody na sprawowanie funkcji opiekuna tej osoby na rok przed osiągnięciem pełnoletności,
2. Przygotowanie wraz z opiekunem usamodzielnienia i pracownikiem placówki opiekuńczo-wychowawczej lub Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Indywidualnego programu usamodzielnienia oraz złożenie programu Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie minimum na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności,
3. Realizacja Indywidualnego programu usamodzielnienia, zgodnie z jego założeniami,
4. Wnoszenie zmian do Indywidualnego programu usamodzielnienia celem ich zatwierdzenia przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
5. Uczestnictwo w programach, warsztatach kierowanych do młodzieży mających na celu uzyskanie dodatkowych kwalifikacji i kompetencji,
6. Kontakt i stała współpraca z opiekunem usamodzielnienia, pracownikiem socjalnym koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
7. Składanie pisemnych wniosków o udzielenie pomocy finansowej, o której mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz informowanie o każdej zmianie sytuacji osobistej i majątkowej mającej wpływ na prawo do tych świadczeń,
8. Informowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o wszelkich zmianach mających wpływ na wypłatę świadczeń.

Zakładane efekty programu

1. Wzrost rozwoju osobistego wychowanków pieczy zastępczej,
2. Podniesienie świadomości społecznej wychowanków pieczy zastępczej,
3. Zwiększenie świadomości i odpowiedzialności za proces usamodzielniania u opiekunów usamodzielnienia oraz wychowanków pieczy zastępczej,
4. Zwiększenie efektywności Indywidualnych Programów Usamodzielnień wychowanków pieczy zastępczej,
5. Nabycie umiejętności związanych z prowadzeniem samodzielnego życia i odpowiedzialności za podejmowanie decyzji w dorosłym życiu.

Finansowanie programu

1. Środki PCPR,
2. Środki UE,
3. Środki zewnętrzne – dotacje celowe.